

EITEM 4

CYFARFOD	FFORWM CYLLIDEB YSGOLION
DYDDIAD	4 Chwefror 2013
TEITL	Cyllideb Ysgolion 2013/14
PWRPAS	Rhanu'r papur ymchwil fu'n sail i aesiad y Cyngor o'r buddsoddiad a wneir ar hyn o bryd yn yr ysgolion.
ARGYMHELLIAD	Dim - er gwybodaeth
AWDUR	Dilwyn Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol

Gwariant cymharol Gwynedd ar Ysgolion 2012/13

Mae Uned Ymchwil y Cyngor wedi gwneud dadansoddiad o'r sefyllfa gymharol o ran gwariant ar ysgolion er mwyn bwydo'r broses gyllidol.

Ymddengys y papur llawn fel atodiad i'r adroddiad yma.

Nodir isod grynodedb o'r hyn sydd yn y papur.

Cyffredinol (rhan 2 y papur)

- Mewn cyfanswm, a gan ystyried holl wariant ar ysgolion p'run ai wedi'i ddatganoli ai peidio, mae lefel cyllido Gwynedd y 3ydd uchaf drwy Gymru.

Cynradd (rhan 3)

- Mae cyllid fesul disgybl cynradd Gwynedd y 3ydd uchaf drwy Gymru, p'run ai edrychir ar ffigyrau gros neu net (y gwahaniaeth rhwng ffigyrau gros a net yw bod y cyntaf yn cynnwys gwariant a ariennir o grantiau penodol, a'r ail ddim).
- Mae cymhareb disgyblion : athrawon Gwynedd yn y sector yma y 4ydd 'orau' (h.y. isaf) drwy Gymru.
- O fewn Gwynedd mae'r darlun yn amrywio'n sylweddol rhwng ysgolion unigol, ac amcangyfrifir pe bai niferoedd a maint ysgolion Gwynedd yn cael eu newid i fod yn debyg i batrwm Sir Benfro, y byddai tua £1.5m o arian yn cael ei ryddhau y gellid ei ail-ddosbarthu ar draws holl ysgolion y sir, sy'n cyfateb i dros £160 fesul disgybl.

Uwchradd (rhan 4)

- Ar sail gros mae cyllid fesul disgybl uwchradd Gwynedd y 4ydd uchaf drwy Gymru. Ond o newid i sail net (sy'n cymhariaeth decach p'run bynnag, oherwydd effaith gwahanol batrwm ôl-16 ar y ffigyrau gros), mae safle Gwynedd yn disgyn i fod yr 8fed uchaf drwy Gymru.
- Er hynny mae'n cymhareb disgyblion : athrawon yr 2il 'orau' (lleiaf) drwy Gymru.

Arbennig (rhan 5)

- Mae gwahaniaethau sylweddol yn natur / graddfa'r ddarpariaeth a'r ffordd y cofnodir gwariant felly gan gynghorau yn ei gwneud yn anoddach dod i gasgliadau pendant am y sector yma.
- Mae cyllid fesul disgybl Gwynedd y 3ydd uchaf drwy Gymru ar sail gros, a'r 8fed uchaf ar sail net. Mae hyn yn rhoi darlun pur wahanol i ystadegau Llywodraeth Cymru sy'n edrych ar y gyllideb ddatganoledig yn unig, ac yn cymharu ar sail nifer lleoedd yn hytrach na gwir nifer disgyblion.
- Mae cymhareb disgybl : athro Gwynedd y 3ydd isaf drwy Gymru.
- Serch hynny, byddai'n anoeth seilio penderfyniadau ar y data yma gan ei fod mor anghyson o awdurdod i awdurdod a dylid gweld beth ddaw allan o'r adroddiad a gomisiynwyd gan y gwasanaeth.

Cymariaethau Cymru a Lloegr (rhan 6)

- Mae'r data diweddaraf (2009/10) yn dangos gwahaniaeth o £605 y disgybl rhwng gwariant Cymru a Lloegr ar addysg.
- Er hyn mae'n amlwg bod lefelau gwariant yn sylweddol uwch (am ba bynnag reswm) yn ninasoedd mwyaf Lloegr ac o hepgor y rheiny o'r gymhariaeth, mae tua dwy ran o dair o'r gwahaniaeth yn disgyn allan.
- Mae yna farc cwestiwn (o leiaf) hefyd am faint o weddill y gwahaniaeth sy'n berthnasol i ysgolion, yn hytrach na'r maes addysg ehangach.
- Oherwydd newidiadau yn Lloegr megis sefydlu academiâu, ni fu modd cynhyrchu cymariaethau mwy diweddar ac mae amheuaeth a fydd modd eu cyhoeddi yn y dyfodol.

Casgliadau

- Mae'n debyg fod yna ddau ffactor sydd yn golygu fod gwariant y pen ar draws Cymru am amrywio – sef dwysedd poblogaeth (y ffaith fod darparu ysgolion

mewn ardal llai dwys am gostio mwy) ac amddifadedd (sef fod angen gwario mwy ar blant sydd o gefndiroedd difreintiedig os am gael yr un canlyniad).

- O ran dwysedd poblogaeth, Gwynedd yw'r ardal gyda'r dwysedd poblogaeth trydydd isaf yng Nghymru.
- O ran amddifadedd , ar sail y dangosyddion cydnabyddedig mae Gwynedd yn y 18fed safle, ac felly byddem yn disgwyl i wariant y pen Gwynedd fod rhwng y trydydd a'r 18fed safle yng Nghymru.
- Ar sail hyn felly nid yw ein gwariant y pen yn y sector gynradd yn edrych allan o'i le.
- O ran yr Uwchradd, er na ellir dweud ym mha safle yn union y dylem fod, ac er fod y gymhariaeth disgybl : athro i weld yn dda, fe ddylem gadw golwg agos ar y sefyllfa yn enwedig o gofio'r tafluniadau am ostyngiad demograffi sylweddol o 2014/15 ymlaen.
- Ar gyfer 2013/14, fe fydd yna £300,000 o arian "cynhwysiad" yn cael ei osod yn y gyllideb, ond bydd angen cadw golwg ar y sefyllfa pan welwn ystadegau y flwyddyn nesaf, a dod i gasgliadau pellach bryd hynny ynglyn a'r buddsoddiad gymharol.

Gwariant cymharol Gwynedd ar Ysgolion 2012/13

1 Cefndir a therminoleg

- 1.1 Mae'r papur yma yn sôn am dri chategori cyllideb, sy'n cael eu diffinio yn statudol, sef:
- **Cyllideb ddatganoledig** – cyllid wedi'i ddatganoli i ysgolion unigol;
 - **Cyllideb ysgolion** – sy'n cynnwys y gyllideb ddatganoledig ond hefyd cyllidebau penodol eraill a gedwir yn ganolog ond yn ymwneud yn uniongyrchol â chefnogi ysgolion (e.e. elfennau o Anghenion Dysgu Arbennig, prydau ysgol, gwersi offerynnol ayb). Bydd faint, a pha elfennau, o'r cyfanswm yma gaiff ei ddatganoli yn amrywio yn ôl polisi cynghorau unigol;
 - **Cyllideb Addysg perthnasol i Ysgolion** – sy'n cynnwys y Gyllideb Ysgolion ond hefyd swyddogaethau eraill yr awdurdod addysg sy'n ymwneud (yn llai amlwg / uniongyrchol) ag ysgolion. Er enghraifft cludiant, gwella ysgolion, mynediad a chynllunio lleoedd, rheolaeth strategol y gwasanaeth ysgolion.
- 1.2 **Nid** yw'r papur yma yn edrych ar bedwerydd categori sef y **Gyllideb Addysg** sydd hefyd yn cynnwys elfennau tu hwnt i ysgolion, e.e. gweinyddu grantiau myfyrwyr, cludiant i golegau, a'r gwasanaeth ieuencid.
- 1.3 Sonnir hefyd am gyllidebau **gros** a **net**. Yr unig wahaniaeth rhwng y ddau yw bod ffigyrau gros yn cynnwys gwariant a ariennir o grantiau penodol, tra nad yw ffigyrau net yn cynnwys gwariant ariennir drwy grant.
- 1.4 Nid oes un ateb 'cywir' o ran p'run ai gros neu net i'w gymharu; mae ffigyrau gros yn rhoi darlun mwy cyflawn o'r adnodd i bob disgybl tra mae ffigyrau net yn canolbwyntio at gyfraniad yr awdurdod lleol tuag at y cyfanswm hwnnw.

2 Cyffredinol

- 2.1 Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi bwletin ystadegol blynyddol ar wariant cymharol Ysgolion. Mae hwn yn tueddu i ganolbwyntio ar y sefyllfa gros yn hytrach na net, ac yn cymharu detholiad o'r gwahanol categorïau cyllideb a nodir uchod (er nad yw bob amser yn glir pa gategori yn union, neu os mai'r categori hwnnw yw'r un mwyaf ystyrlon i'w gymharu).
- 2.2 Mae'r bwletin diweddaraf (Gorffennaf 2012) yn cynnwys cymhariaeth o'r **gyllideb Addysg perthnasol i Ysgolion – gros** fesul disgybl, ar draws pob sector. Dengys hyn bod lefel gwariant gros fesul disgybl Gwynedd y 3ydd uchaf drwy Gymru a bron 7% yn uwch na chyfartaledd Cymru. Dangosir y ffigyrau manwl ar gyfer Gwynedd a chynghorau gwledig eraill Cymru isod.

Tabl 1
Cyllideb Addysg perthnasol i Ysgolion - gros

	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Ceredigion	6,354	1
Conwy	5,907	2
Gwynedd	5,901	3
Powys	5,858	5
Ynys Môn	5,854	6
Sir Benfro	5,796	7
Sir Fynwy	5,662	8
Sir Ddinbych	5,620	9
Sir Gaerfyrddin	5,543	11
Cyfartaledd Cymru	5,520	

- 2.3 Ni fyddai safle Gwynedd yn newid pe cyhoeddidd yr un wybodaeth ar sail net - gweler isod. Er hyn mae cymharu ar sail net ychydig yn broblematig oherwydd effaith grant 6ed dosbarth – sonnir ymhellach am hyn yn adran 4 isod.

Tabl 2
Cyllideb Addysg perthnasol i ysgolion – net

	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Ceredigion	5,269	2
Gwynedd	5,072	3
Powys	4,999	4
Ynys Môn	4,982	5
Conwy	4,964	6
Sir Ddinbych	4,803	8
Sir Gaerfyrddin	4,796	9
Sir Benfro	4,794	10
Sir Fynwy	4,757	12
Cyfartaledd Cymru	4,685	

- 2.4 Mewn cyfanswm felly, mae gwariant fesul disgybl Gwynedd ymhlith yr uchaf yng Nghymru. Rhaid cofio fodd bynnag fod y categori cyllideb yma yn cynnwys costau cludiant ac felly nid yw'n gwbl annisgwyl y byddai'r ardaloedd mwyaf gwledig yng Nghymru, a Gwynedd yn eu plith, o gwmpas brig y tabl.
- 2.5 Aiff dogfen y Llywodraeth ymlaen i gymharu'r **gyllideb ddatganoledig gros** fesul disgybl, mewn cyfanswm ac yn y tair sector unigol. Dangosir y ffigyrau isod er gwytodaeth, er fod polisiâu datganoli gwahanol awdurdodau yn dylanwadu ar y symiau yma ac felly nid yw'r gymhariaeth yn un ystyrlon iawn mewn gwirionedd.

Tabl 3
Cyllideb ddatganoledig fesul disgybl - gros

	Cynradd	Safle	U'radd	Safle	Arbennig	Safle	C'swm	Safle
Gwynedd	£4,517	3	£4,800	2	£16,211	18	£4,746	4
Cymru	£4,114		£4,589		£19,174		£4,472	

3 Sector Cynradd

- 3.1 Fel y nodwyd uchod mae'r tablau gyhoeddir gan y Llywodraeth yn edrych ar gyllidebau datganoledig yn unig. Hefyd, lle mae gan rai awdurdodau ysgolion penodol ar gyfer oed meithrin maent yn ymdrin â'r rheiny fel sector ar wahân.
- 3.2 Fe ellir cael darlun mwy cyflawn o'r sefyllfa drwy edrych ar y **Gyllideb Ysgolion**, a chyfuno data gwariant a disgyblion y sectorau cynradd a meithrin. Mae'r tabl isod yn dangos y ffigyrau ar sail gros a net.

Tabl 4
Cyllideb Ysgolion – sector cynradd (a meithrin)

	Gros		Net	
	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Ynys Môn	5,282	1	4,529	1
Conwy	5,198	2	4,399	2
Gwynedd	5,129	3	4,343	3
Powys	4,873	7	4,259	4
Ceredigion	4,980	6	4,212	5
Sir Benfro	4,991	5	4,209	6
Sir Gaerfyrddin	4,699	9	4,049	8
Sir Fynwy	4,793	8	3,988	9
Sir Ddinbych	4,588	11	3,829	16
C'taledd Cymru	4,600		3,936	

- 3.3 O gyplysu hyn gyda Thabl 3 mae sefyllfa gymharol Gwynedd felly yn eithaf eglur - y 3ydd uchaf yng Nghymru ar bob mesur, yn gwario tua 10%-11% uwch na'r cyfartaledd fesul disgybl. Er y gellid disgwyl bod tua'r lefel yma o ystyried natur wledig y sir, mae'n werth nodi bod y ddau awdurdod sy'n fwy gwledig na Gwynedd (Powys a Cheredigion) yn gwario llai.

Cymhareb disgyblion : athrawon (CDA)

- 3.4 O ran CDA pob awdurdod¹ fe welir (**Atodiad 1**) bod Gwynedd â'r gymhareb 4ydd isaf drwy Gymru sef 19.6, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 20.6. (Wrth gwrs, y darlun cyfartalog ar draws pob awdurdod a welir yma ac nid o reidrwydd y sefyllfa ym mhob ysgol neu ran o ysgol).

¹ Noder bod y data CDA diweddaraf yn adlewyrchu sefyllfa Ionawr 2012 h.y. blwyddyn ariannol 2011/12, felly mae rhywfaint o wahaniaeth amseru rhyngddynt a'r data ariannol.

- 3.5 Er fod CDA Gwynedd (4ydd isaf) yn cyd-fynd felly â'i safle gwariant (3ydd uchaf), mae'r diffyg cyswllt cyffredinol rhwng y ddau beth yn drawiadol. Er enghraifft mae'r tri awdurdod sydd â CDA 'gwell' na Gwynedd (Ceredigion, Powys a Chaerfyrddin) yn gwario llai fesul disgybl, tra mae'r ddau gyngor sy'n gwario mwy (Môn a Chonwy) â CDA 'gwaeth'. Yn anffodus mae gwahanol bolisiau datganoli ayb. ac effaith hynny ar sut caiff gwariant ei adrodd, yn golygu ei bod yn anodd iawn dod at wraidd y rhesymau am hyn. Byddai rhywun yn disgwyl ei fod yn rhannol i wneud efo'r graddau y mae cynghorau wedi ad-drefnu'u hysgolion (h.y. mwy o'r cyfanswm yn mynd ar staffio yn hytrach na chynnal adeiladau os oes llai o leoedd gwag) ond nid yw'r ffigyrau yn dangos hynny yn bendant iawn.

Maint ysgolion a gwahaniaethau o fewn Gwynedd

- 3.6 Ystyriaeth arall bwysig yw'r modd y gall y cyfartaleddau sirol guddio gwahaniaethau sylweddol rhwng ysgolion. Er mai £4,339 yw ffigwr cyllid fesul disgybl Gwynedd gyfan (cyllid datganoledig), o grwpio ysgolion yn ôl eu maint ceir amrywiaeth (ar gyfartaledd) o £6,433 fesul disgybl mewn ysgolion llai na 40 disgybl, i £3,927 mewn ysgolion dros 200 disgybl.
- 3.7 Mae **Atodiad 2** yn rhoi manylion darn o waith i geisio cymharu patrwm ysgolion cynradd Gwynedd (h.y. eu niferoedd a'u maint) gyda Sir Benfro a Phowys ac effaith hynny ar yr adnodd sydd ar gael ar gyfer trwch y disgyblion.
- 3.8 Y prif negeseuon o hyn yw:
- Er bod Powys a Sir Benfro yn ardaloedd gwledig, ac â thua 700-800 mwy o ddisgyblion na Gwynedd, maent â nifer llai o ysgolion (sylweddol llai yn achos Penfro; mae patrwm Powys rywfaint agosach i'n un ni ond yn dal â llai o ysgolion).
 - Pe bai patrwm ysgolion y ddwy sir yn cael ei ailadrodd yng Ngwynedd, yna tua 57 ysgol fyddai gennym yn hytrach na 102 (o ddilyn patrwm sir Benfro), neu 91 (o ddilyn patrwm Powys).
 - Byddai hynny'n golygu bod ein hysgolion yn fwy ar gyfartaledd – felly llai o arian yn gorfod mynd tuag at gynnal y cyllid uwch fesul disgybl sydd yn ein hysgolion llai.
 - Hyd yn oed o dynnu allan y swm tebygol fyddai ei angen ar gyfer costau cludiant uwch, byddai cyfanswm y swm “dros ben” (y gellid wedyn ei rannu fesul disgybl ar draws yr holl ysgolion) tua £1.5m ar sail patrwm sir Benfro, neu £0.5m ar sail Powys.
 - O eithrio'r disgyblion hynny fyddai'n dal yn yr ysgolion lleiaf lle byddai'r 'rhywd diogelwch' yn dal yn berthnasol, byddai'r swm yma'n cyfateb i £166 fesul disgybl ar sail patrwm sir Benfro, neu £64 y disgybl ar sail Powys.

4 Sector Uwchradd

- 4.1 Unwaith eto fe ellir cael darlun mwy cyflawn o'r sefyllfa drwy edrych ar y **Gyllideb Ysgolion**; dangosir y ffigyrau gros isod.

Tabl 5
Cyllideb Ysgolion – sector uwchradd

	Gros	
	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Ceredigion	5,717	1
Gwynedd	5,147	4
Sir Benfro	5,126	5
Ynys Môn	5,113	6
Conwy	5,027	7
Sir Gaerfyrddin	5,014	8
Sir Fynwy	4,880	15
Sir Ddinbych	4,865	16
Powys	4,852	17
C'taledd Cymru	4,949	

- 4.2 Gan fod y tabl uchod ar sail gros mae'r gwariant, a'r niferoedd disgyblion, yn cynnwys ôl-16 ond gan fod awdurdodau'n amrywio o ran faint o ddarpariaeth ôl-16 sydd yn eu hysgolion yn y lle cyntaf (sefyllfa trydyddol Dwyfor / Meirionnydd yng Ngwynedd yn benodol) ni ellir dweud fod y ffigyrau yma yn gwir gymharu tebyg at ei debyg.
- 4.3 I oresgyn hyn dangosir isod y ffigyrau net, sydd felly ddim yn cynnwys gwariant ariennir gan grant 6ed dosbarth, a gan gymharu â'r nifer disgyblion heb gynnwys blynyddoedd 12 a 13².

Tabl 6
**Cyllideb Ysgolion – sector uwchradd –
gan eithrio bl. 12 a 13 o'r niferoedd disgyblion**

	Net	
	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Ceredigion	5,585	1
Ynys Môn	5,128	4
Conwy	5,084	5
Sir Ddinbych	5,056	6
Gwynedd	5,033	8
Sir Gaerfyrddin	4,853	10
Sir Fynwy	4,789	14

² Gwir niferoedd Ionawr 2012 ydi'r unig ddata ar gael sy'n galluogi tynnu allan disgyblion ôl-16; yn anffodus golyga hyn beth gwahaniaeth amseru rhwng y data ariannol a'r niferoedd disgyblion ond dyma'r gorau y gellir ei wneud i gymharu tebyg at ei debyg.

Sir Benfro	4,735	15
Powys	4,637	17
C'taledd Cymru	4,755	

- 4.4 O ran cymhareb disgyblion : athrawon, gan fod y ffigyrau swyddogol yn cynnwys ôl-16 ni fyddent yn rhoi darlun cytbwys. Ond mae yna ddata **maint cyfartalog dosbarthiadau** – sy'n debyg ond ddim yn union yr un peth - ar gyfer blynyddoedd 7 i 11 ac fe ddangosir y ffigyrau hynny yn **Atodiad 3**. Fe welir bod Gwynedd â'r dosbarthiadau 2il leiaf drwy Gymru a dim ond fymryn o fod y lleiaf.
- 4.5 Mae'r nodwedd yma – sef bod maint dosbarthiadau Gwynedd yn fach er nad yw'n gwariant ymhlith yr uchaf – wedi cael ei nodi yn y gorffennol. Mae dadansoddiad mwy manwl yn awgrymu bod Gwynedd yn gwario llai na chynghorau cymharol ar benawdau canolog fel cyllidebau AAA a mynediad i ysgolion, ac mai hynny yn hytrach na gwariant is ar staff dysgu sy'n peri i'r gyfanswm cyllid y disgybl fod yn is. Er hynny mae cyfyngiadau'r data ac effaith gwahanol bolisiau datganoli yn ei gwneud yn anodd dod at gasgliad pendant ar hyn.

5 Sector Arbennig

- 5.1 Unwaith eto fe edrychir ar y **Gyllideb Ysgolion** gros a net, ond y tro yma mae angen addasu ar gyfer y ffaith fod ariannu addysg arbennig yn gyfrifoldeb yr awdurdod lle mae disgyblion yn byw, yn hytrach na'r awdurdod addysgu. Gan fod y Gyllideb Ysgolion yn cynnwys taliadau i, ac incwm o, awdurdodau eraill ar gyfer disgyblion all-sirol mae angen tynnu'r elfen honno allan i allu cymharu'n deg gyda'r nifer disgyblion o fewn yr ysgolion.
- 5.2 Hefyd fe ddefnyddir gwir niferoedd disgyblion (Ionawr 2012) yn hytrach na'r nifer lleoedd a ddefnyddir gan y Llywodraeth ar gyfer y sector yma. Addasir data Gwynedd ar gyfer effaith cau Ysgol Coed Menai yng nghanol y flwyddyn.

Tabl 7
Cyllideb Ysgolion heb gynnwys trosglwyddiadau all-sirol – sector arbennig

	Gros		Net	
	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)	£ y disgybl	Safle (drwy Gymru)
Sir Fynwy	51,823	1	50,154	1
Sir Gaerfyrddin	27,372	6	23,418	3
Gwynedd	28,140	3	20,576	8
Sir Ddinbych	24,031	10	20,575	9
Ynys Môn	18,912	18	18,624	11
Conwy	26,182	7	18,406	12
Powys	22,023	15	17,586	14
Sir Benfro	23,257	13	15,431	19
Ceredigion	Dim ysgolion arbennig yng Ngheredigion			
	23,536		19,313	

- 5.3 Mae'n fwy anodd dod at gasgliadau ynglŷn â'r sector yma oherwydd gwahaniaethau yn natur / graddfa'r ddarpariaeth (e.e. ymddengys bod gwariant Sir Fynwy gymaint yn uwch am mai un ysgol arbennig sydd yno a honno'n ysgol breswyl ar gyfer un grŵp arbenigol o ddisgyblion). Mae sefyllfa Ceredigion hefyd yn werth ei nodi gan nad oes ysgolion arbennig yno ac felly fe fyddai'r disgyblion hynny un ai yn all-sirol neu'n mynychu ysgolion prif lif (sydd efallai yn rhannol egluro lefel gwariant uchel Ceredigion yn y sector uwchradd yn enwedig).
- 5.4 At ei gilydd fodd bynnag mae'r data'n awgrymu bod lefel cyllid Gwynedd yn uwch na'r cyfartaledd, yn groes i ystadegau'r Llywodraeth sy'n seiliedig ar leoedd yn hytrach na niferoedd ac yn cynnwys y gyllideb ddatganoledig yn unig.
- 5.5 Mae **cymhareb disgybl : athro** ysgolion arbennig Gwynedd y 3ydd isaf drwy Gymru (gweler **Atodiad 4**). Unwaith eto mae'n debygol bod gwahaniaethau yn natur y ddarpariaeth yn dylanwadu i raddau ar y ffigyrau yma.

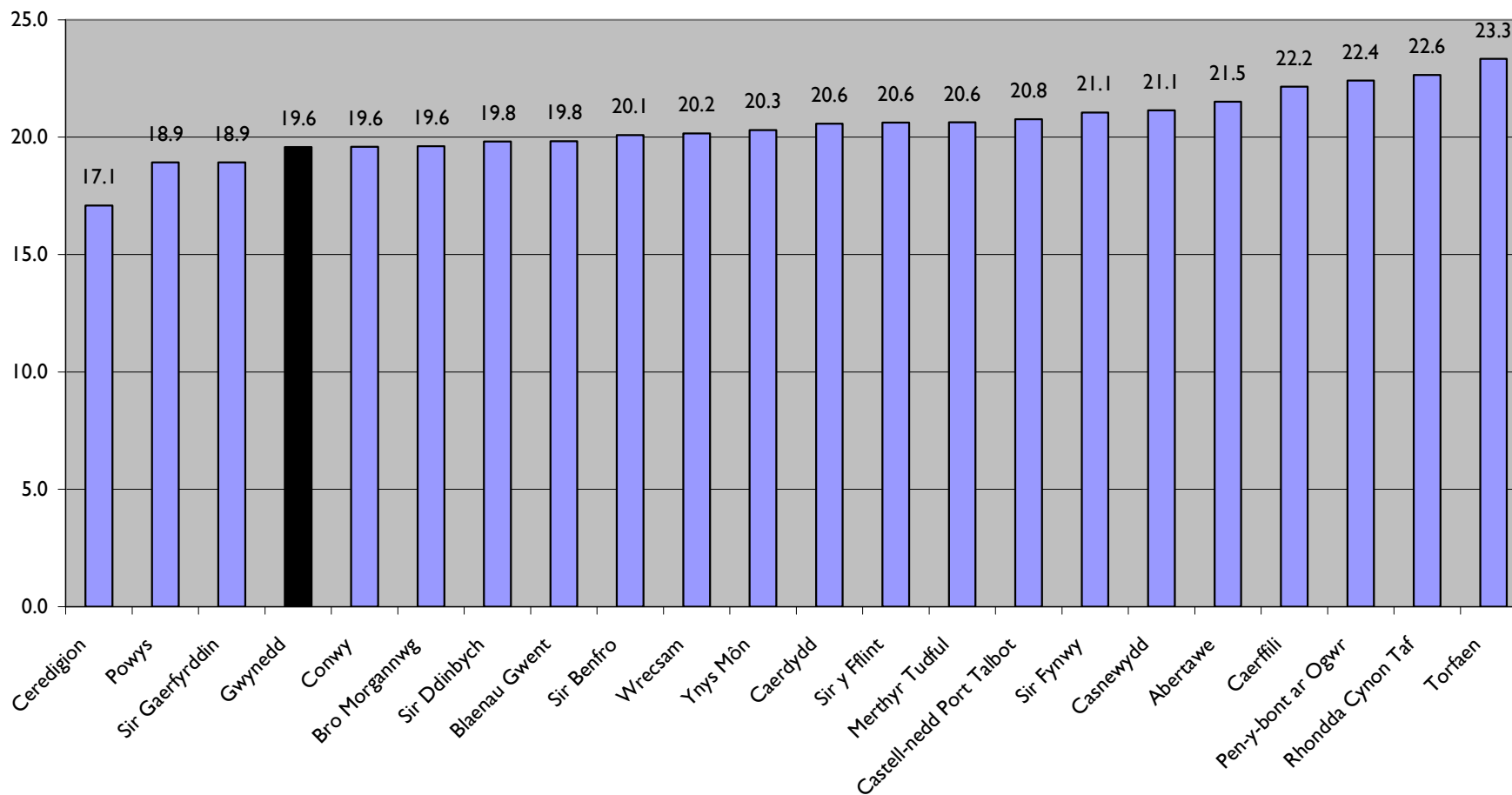
6 Cymariaethau Cymru a Lloegr

- 6.1 Un cwestiwn arall sy'n codi'n aml yn y cyswllt yma yw'r gwahaniaeth lefelau cyllido addysg rhwng Cymru a Lloegr. Cyhoeddwyd y set ddiwethaf o ddata am hyn yn Ionawr 2011, oedd yn dangos bod gwariant addysg £605 yn uwch fesul disgybl yn Lloegr, ar sail gwir wariant 2009/10.
- 6.2 Dylid nodi yng nghyd-destun y diffiniadau yn adran 1 uchod, bod hyn ar sail **gros** ac yn cyfeirio at gyfanswm y **Gyllideb Addysg**. Felly er bod y gwahaniaeth wedi cael ei fynegi yn nhermau "fesul disgybl", mae rhai elfennau o'r gwariant dan sylw (cludiant colegau, grantiau myfyrwyr ayb) heb fod yn ymwneud â disgyblion ysgol o gwbl.
- 6.3 Ni fyddai'n gywir 'chwaith i honni bod y gwahaniaeth yn deillio o fod "llai o'r cyfanswm yn cael ei ddatganoli i ysgolion yng Nghymru" neu "fod gormod o adnodd yn mynd ar weinyddu addysg yng Nghymru" gan fod holl wariant addysg, yn cynnwys gweinyddu ac elfennau canolog eraill, yn rhan o'r cyfanswm sy'n cael ei gymharu.
- 6.4 Mae gwaith blaenorol gennym ar hyn wedi sefydlu bod gwariant fesul disgybl yn gyffredinol uwch yn Llundain ac yn ninasoedd mawrion Lloegr nag yng ngweddill Lloegr (graddfeydd cyflog uwch fyddai rhan o'r rheswm yn Llundain; nid yw'n glir ai lefelau uchel o amddifadedd neu resymau eraill sy'n gyfrifol yn y dinasoedd eraill). O eithrio'r awdurdodau hynny (sef y cyn-ardaloedd "metropolitan" yn bennaf) o'r gymhariaeth byddai'r gwahaniaeth yn disgyn i £201 y disgybl.
- 6.5 Ymhellach, mae'n ymddangos bod y gwahaniaeth o £201 yn disgyn o fewn y categorïau 'addysg heblaw am ysgolion' a bod gwariant ar ysgolion fesul disgybl yn uwch mewn gwirionedd yng Nghymru nag yn Lloegr tu allan i'r dinasoedd. (Wedi dweud hynny, mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi

nodi wrthym ei bod yn gamarweiniol i ddadansoddi'r gwahaniaeth islaw'r cyfanswm yn y modd yma; mae'n debyg felly bod angen gofal wrth ddehongli hyn er ein bod yn dal i fethu gweld dim yn sylfaenol o'i le gyda'r gymhariaeth).

- 6.6 I grynhoi felly, tra nad oes amheuaeth bod gwariant Lloegr yn gyffredinol uwch fesul disgybl fe ellid cwestiynu pa mor ystyrion yw'r holl gymhariaeth mewn sefyllfa lle mae dosbarthiad poblogaeth y ddwy wlad mor wahanol i'w gilydd a lle ymddengys bod yna ffactorau neilltuol yn ninasoedd Lloegr sy'n gofyn am wario sylweddol uwch. Mae yna hefyd farc cwestiwn (o leiaf) am faint o'r gwahaniaeth sy'n berthnasol i ysgolion yn hytrach na'r maes addysg ehangach.
- 6.7 Mae erthygl ystadegol gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru (Ionawr 2012) yn esbonio nad oes modd bellach cymharu gwariant Addysg rhwng y ddwy wlad. Mae hyn oherwydd bod nifer sylweddol o ysgolion Lloegr (dros draean y sector uwchradd) ar ganol trosi i academiâu y tu allan i reolaeth awdurdodau lleol. Nid yw data ariannol academiâu yn cael ei gasglu mewn modd cyson ar hyn o bryd a hyd yn oed pe bai ar gael, byddai'n anodd osgoi 'cyfrif dwbl' gyda gwybodaeth awdurdodau lleol am fod y sefyllfa yno mor gyfnewidiol.
- 6.8 Ni fydd diweddariadau ar hyn yn cael eu cyhoeddi yn y dyfodol agos felly, er bod Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i "barhau i archwilio opsiynau" ar gyfer atgyfodi'r gymhariaeth yn y dyfodol gan eu bod yn "ymwybodol o alw uchel gan ddefnyddwyr" am y data yma.

Cymhareb disgybl:athro cynghorau Cymru 2012: Sector cynradd (a meithrin)

Cymharu effaith patrwm ysgolion cynradd Gwynedd efo Sir Benfro a Phowys

Linell sylfaen – gwir sefyllfa Gwynedd 2012/13

Maint Ysgol (nifer disgyblion)	Nifer Disgyblion	Nifer Ysgolion	Cyllid fesul disgybl (£)
1 – 40	862	31	6,433
41 – 60	1,003	20	4,693
61 – 80	890	13	4,138
81 - 100	546	6	4,148
101 – 120	790	7	4,013
121 – 140	396	3	4,262
141 – 160	597	4	4,089
161 – 180	865	5	3,983
181 – 200	774	4	4,133
201 +	2,351	9	3,927
Cyfanswm	9,074	102	4,339

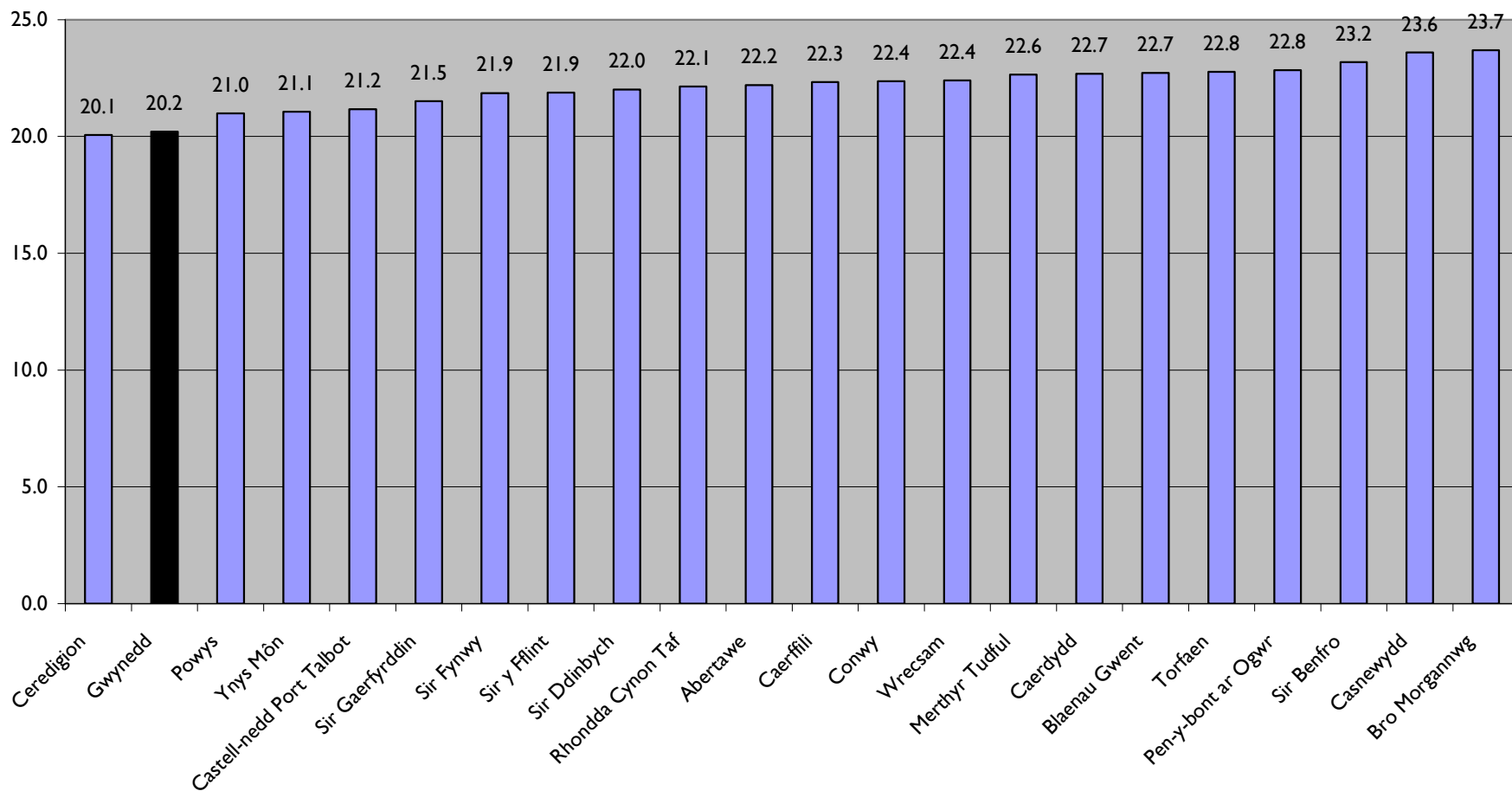
Cymharu hyn gyda Sir Benfro a Phowys

Sefyllfa 2012/13	Sir Benfro			Powys		
	Maint Ysgol (nifer disgybl)	Nifer Disgyblion	Nifer Ysgolion	Maint Ysgol (nifer disgybl)	Nifer Disgyblion	Nifer Ysgolion
	1 – 40	85	3	1 – 40	555	20
	41 – 60	109	2	41 – 60	657	14
	61 – 80	635	9	61 – 80	696	10
	81 - 100	277	3	81 - 100	1,352	15
	101 – 120	976	9	101 – 120	664	6
	121 – 140	1,435	11	121 – 140	1,035	8
	141 – 160	299	2	141 – 160	1,364	9
	161 – 180	514	3	161 – 180	864	5
	181 – 200	392	2	181 – 200	760	4
	201 +	5,095	17	201 +	1,921	8
	Cyfanswm	9,817	61	Cyfanswm	9,868	99
	Cyllid cyfartalog fesul disgybl = £4,192			Cyllid cyfartalog fesul disgybl = £3,907		
Felly:	<ul style="list-style-type: none"> Mae gan Sir Benfro tua 750 disgybl yn fwy na Gwynedd Ond mae ganddynt dros 40 o ysgolion yn llai 			<ul style="list-style-type: none"> Mae'r patrwm ysgolion yn debycach i Wunedd Ond maent yn dal i addysgu nifer tebyg o ddisgyblion i Sir Benfro, mewn llai o ysgolion na Gwynedd 		
<u>Pe bai patrwm ysgolion Gwynedd yn cyfateb â phatrwm y sir</u>	Maint Ysgol (nifer disgybl)	Nifer Disgyblion	Nifer Ysgolion	Maint Ysgol (nifer disgybl)	Nifer Disgyblion	Nifer Ysgolion
	1 – 40	79	3	1 – 40	510	18
	41 – 60	101	2	41 – 60	604	13
	61 – 80	587	8	61 – 80	640	9

Atodiad 2

	Sir Benfro			Powys		
yma, dyma fyddai sefyllfa Gwynedd	81 - 100	256	3	81 - 100	1,243	14
	101 – 120	902	8	101 – 120	611	6
	121 – 140	1,327	10	121 – 140	952	7
	141 – 160	276	2	141 – 160	1,254	8
	161 – 180	475	3	161 – 180	795	5
	181 – 200	362	2	181 – 200	699	4
	201 +	4,709	16	201 +	1,766	7
	Cyfanswm	9,074	57	Cyfanswm	9,074	91
Felly:	<ul style="list-style-type: none"> Byddai gennym 45 llai o ysgolion nag sydd gennym ar hyn o bryd Byddai'r ysgolion hynny'n dipyn mwy ar y cyfan e.e. dim ond 3 ysgol dan 40 disgybl wedyn o'i gymharu â 31 rwan; 2 ysgol rhwng 41-60 disgybl o'i gymharu ag 20 rwan 			<ul style="list-style-type: none"> Gellid efallai dadlau bod Powys yn fwy addas ar gyfer cymharu na Penfro, achos natur fwy gwledig / gwasgaredig y sir Ond hyd yn oed wedyn byddai 11 llai o ysgolion, a dros draean yn llai yn y categorïau maint lleiaf 		
<u>Pe byddai cyllid fesul disgybl Gwynedd ar gyfer pob 'band maint' yn aros yn gyson</u> , beth fyddai effaith ariannol hynny?	<p>Presennol £39.373m Wedyn £36.757m</p> <p>Gwahaniaeth £2.616m Llai amcangyfrif cost cludiant ychwanegol £1.125m</p> <p>Felly byddai tua £1.5m yn cael ei 'ryddhau' drwy newid ein patrwm ysgolion i gyfateb i un Sir Benfro.</p> <p>Pe byddai'r swm yma wedyn yn cael ei ail-fuddsoddi ar draws yr holl ysgolion, byddai'n cyfateb i £164 ychwanegol fesul disgybl.</p> <p>(neu £166 y disgybl o eithrio'r disgyblion hynny fyddai'n dal mewn ysgol llai na 40 disgybl, ac felly eisoes yn cael ychwanegiad 'rhwyd diogelwch').</p>			<p>Presennol £39.373m Wedyn £38.548m</p> <p>Gwahaniaeth £825k Llai amcangyfrif cost cludiant ychwanegol £275k</p> <p>Felly byddai tua £0.55m yn cael ei 'ryddhau' drwy newid ein patrwm ysgolion i gyfateb i un Powys.</p> <p>Pe byddai'r swm yma wedyn yn cael ei ail-fuddsoddi ar draws yr holl ysgolion, byddai'n cyfateb i £61 ychwanegol fesul disgybl.</p> <p>(neu £64 y disgybl o eithrio'r disgyblion fyddai'n dal mewn ysgol llai na 40 disgybl).</p>		

Cyfartaledd maint dosbarthiadau cynghorau Cymru 2012: Sector uwchradd (blwyddyn 7-11)

Cymhareb disgybl:athro cyngorau Cymru 2012: Sector arbennig

